

denne Ordning, idet jeg jo ingenlunde er bleven overbevist om, at vi dengang havde Uret. Det ærede Medlem, som i sin Tid var Drøvsør for dette Forslag, det ærede Medlem for Kjøbenhavns 6te Valgkreds (Sad) er desværre ikke tilstede idag. Jeg vilde have ønsket, at han under denne Diskussion kunde have hævdet det Standpunkt, jeg haaber, at ogsaa han ikke har opgivet som det rette. Det var nemlig det, at man hentede sin Opfattelse fra Erfaringen, idet det nemlig vistnok er en for Alle nærværende Erfaring, at der for det Første findes forskjellige Gøner hos Børnene, som lede netop i de tre Retninger, der dengang blev opstillede, og tillige er der tre saadanne Omraader for almindelig Dannelse, der ogsaa falde sammen med de tre Afdelinger, som dengang bleve opstillede. Det er vistnok de Fleste bekendt, at der hos nogle Børn findes Anlæg i sproglig Retning, hos andre i udpræget mathematisk Retning, og atter har andre i udpræget historisk Retning. Disse 3 Slags Anlæg ere saa isæfaldende hos de fleste Børn, at man umulig kan lutte Dinene derfor, og paa den samme Maade findes der et Slags Omraade, om jeg saa maa sige, for Dannelsen, som ligger indenfor de samme Grændser, det klassiske, det naturvidenskabelige og det historiske. Naar her er blevet nævnt Oldnordisk som betegnende den ene af de Retninger, som her er bleven stillet op, maa man ikke fæste sin Opmærksomhed udelukkende paa Oldnordisk. Det var ikke stillet faaledes i Spidsen. Retningen var nærmest betegnet som den historiske Retning, til hvilken da Studiet af Oldnordisk naturlig kunde knytte sig, idet man ligeledes for hver af disse Afdelinger ønskede at paapege paa den ene Side de Fag, som skulde give Dannelsen dens reale Indhold, skulde vække Interessen og altsaa styrke Villien, men paa den anden Side anwise enhver af disse Undervisningsretninger de Midler, hvorved de kunde stærke Gønen, og hvorved den Læsegymnastik, hvorfor det ærede Medlem for Leire (Holstein) tog Ordet, kunde finde sin Plads, og da var det Meningen, at ved denne Retning, ved denne Gren af den lærde Skole, skulde Studiet af Oldnordisk med sin i høi Grad udviklede grammatiske Bygning være det Stof, hvorved denne Læsegymnastik kunde tilveiebringes, ligesom det ved den naturvidenskabelig-mathematisk Retning naturligen var Tallene og alle Kombinationerne af Tallene, som i den Henseende skulde give det gymnastiske Apparat, og Latin og Græsk ved den klassisk-sproglige Skole. Denne Ervedling anser jeg endnu fremdeles for naturlig baade for Børnenes Anlæg, altsaa set fra Udgangspunktet, og ogsaa for at gjøre det muligt, at der kan blive en virkelig dygtig Opfattelse af en almindelig Dannelse, der baade har reel og formel Betydning, uden at man behøver at komme til den Overlægselse, som er bleven den naturlige Følge af, at man har søgt at ville gaa den

Mellemvei at ville slaa mange Ting sammen for at naae lidt af hver. Jeg anser det for at være en nødvendig Forbring, at vi maa gaa til om ikke tre forskjellige Skoler, saa ialtsald to forskellige Skoler, som ere sig bevidste, at de kaste overbord en hel Del af den Mængde Forbring til Rundskab, som man har ondt ved at forsøge sig med, at danne Menneffer skulde være uvidende om. Jeg tror egentlig, at jeg er i saa Henseende enig med de Antydninger, som vi hørte fra det ærede Medlem for Kjøbenhavns 2den Valgkreds (Brix), men han syntes ikke at turde tage Skridtet fuldt ud. Jeg anser det for nødvendigt at gjøre det; men jeg ønskede blot at hævde det Standpunkt, som i sin Tid blev gjort gjældende fra Folkethingets Side, og som jeg ønskede, at man havde fastholdt. Derimod er jeg ganske enig med det ærede Medlem fra Leire i, at det Punkt, hvor Skoen nærmest trykker, og hvor det ogsaa er os nærmest anvist at tage fat, er Spørgsmaalet om Examenordningen. Vi kunne have saa mange Skolelove, vi ville; deres Udførelse i Livet faae vi ikke med at gjøre, naar de antage Former og Stikfælses, som vi ikke kunne kontrollere og ikke lede. Derfor er der intet Omraade, hvor paa jeg tror, at Love udrette saa lidt som paa Skolens Omraade; men hvad der ialtsald ligger indenfor vor Gøne at bestemme Grændsen for, er de Krav, som opstilles for Examen. Vil man sige: Lad os hellere komme helt bort fra Examen artium, saa vil jeg for mit Vedkommende sige: For mig gjerne. Jeg tror ikke, at Examen artium i og for sig har nogen virkelig reel Betydning for Dannelsen og Dplysningen her i Landet. De Krav, som Staten siden maatte stille for Udgangen til dens Gønder, er jo en hel anden Sag, men Udgangsexamen til Universitetet tillægger jeg ikke nogen Betydning. Men det er ikke sandsynligt, at man vil komme ind derpaa. Men fastholder man altsaa en Examen som Udgang til Universitetet, er det Spørgsmaal, som nærmest kommer til at ligge for os, naar man vil sikke sig mod Overbeholdelse baade ved Skolen og ved Privatundervisningen, det, ved Lov at komme til at bestemme de Krav, som skulde stilles til en saadan Examen, dels indskrænke dem, dels sammensatte dem i saadanne Klasser, som svare til de forskjellige Retninger i Almenndannelsen, som vi naturligen ogsaa maatte kunne gjøre gjældende ved den høiere Undervisning, den lærde Dannelse. Men, som sagt, der er et Punkt, hvor jeg tror, at vi nærmest kunne udrette noget Virkeligt med Frugt, og hvor jeg ogsaa tror, at der virkelig kan søres Noget igjennem; men jeg tvivler meget om, at vi opleve den Dag, da vi se en organisk Skolelov gennemført.

Lb. Nielsen: Vi have jo i de sidste Aar af og til debatteret om Skoleordningen ved den lavere og høiere Skole, og jeg tror, det maa være